

Zasady systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczych w Brańsku

System kontroli wewnętrznej

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i profilu ryzyka, w szczególności uwzględniając:

- 1) stopień złożoności procesów funkcjonujących w Banku,
- 2) zasoby, którymi dysponuje Bank,
- 3) ryzyko zaistnienia nieprawidłowości w zakresie poszczególnych procesów, w tym w szczególności w zakresie procesów istotnych,
- 4) ocenę dotychczasowej adekwatności i skuteczności pierwszej i drugiej linii obrony.

System kontroli wewnętrznej powinien być zaprojektowany, wprowadzony, a jego działanie zapewniane w takim stopniu, aby osiągnąć jego adekwatność i skuteczność, zapewniając tym samym:

- 1) prawidłowość procedur administracyjnych i księgowych, a także wiarygodną sprawozdawczość finansową oraz rzetelne raportowanie wewnętrzne i zewnętrzne,
- 2) zgodność działania z przepisami prawa oraz rekomendacjami nadzorczymi, a także regulacjami wewnętrznymi, w tym dotyczącymi zarządzania ryzykiem.

Cele systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej funkcjonuje w sposób zapewniający osiągnięcie celów kontroli wewnętrznej, w tym: celów ogólnych oraz celów szczegółowych.

Cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej, to zgodnie z przepisami ustawy – Prawo bankowe zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Cele szczegółowe systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia w ramach celów ogólnych wymienionych powyżej, z uwzględnieniem następujących aspektów:

- 1) zakresu i stopnia złożoności działalności Banku,
- 2) zakresu stosowania określonych przepisów prawa, standardów rynkowych oraz obowiązujących w banku regulacji wewnętrznych do których przestrzegania zobowiązany jest Bank,
- 3) konieczności osiągnięcia odpowiedniego stopnia realizacji planów operacyjnych i biznesowych przyjętych w Banku,
- 4) konieczności zachowania kompletności, prawidłowości i kompleksowości procedur księgowych;
- 5) konieczności zachowania odpowiedniej jakości (dokładność i niezawodność) systemów: księgowego, sprawozdawczego i operacyjnego,
- 6) zapewnienia odpowiedniej adekwatności, funkcjonalności i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- 7) konieczności posiadania odpowiedniej struktury organizacyjnej Banku, zachowania podziału kompetencji i zasady koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi jednostkami, komórkami, stanowiskami organizacyjnymi, a także systemu tworzenia i obiegu dokumentów i informacji,
- 8) zakresu czynności powierzonych przez bank do wykonania podmiotom zewnętrznym oraz ich wpływ na skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w Banku.

Rola Komitetu Audytu, Rady Nadzorczej, Zarządu Banku

Do obowiązków Rady Nadzorczej należy nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Rada Nadzorcza:

- 1) nadzoruje wykonywanie obowiązków, przez Zarząd, dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 2) zatwierdza Politykę zgodności Banku;
- 3) nie rzadziej niż raz w roku ocenia adekwatność i skuteczność systemu kontroli wewnętrznej, w tym, funkcji kontroli oraz Stanowiska ds. zgodności w Banku, która przesyłana jest do Spółdzielni SOZ BPS;
- 4) raz do roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Rada Nadzorcza powołuje zgodnie z przepisami prawa Komitet Audytu, któremu zleca bieżące monitorowanie i opiniowanie systemu kontroli wewnętrznej, w tym monitorowanie informacji na temat nieprawidłowości krytycznych i znaczących zidentyfikowanych w ramach niezależnego monitorowania oraz informacji na temat statusu realizacji środków naprawczych i dyscyplinujących w tym zakresie, skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz wielkości i profilu ryzyka braku zgodności.

Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych i stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli

wewnętrznej oraz zapewnienie niezależności odpowiednich komórek. Dodatkowo, w razie konieczności, określa zakres działań jaki jest niezbędny do podjęcia w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej. Nie rzadziej niż raz w roku Zarząd informuje Radę Nadzorczą o sposobie realizacji systemu kontroli wewnętrznej w Banku. Zarząd Banku zapewnia funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych.

W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:

- 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
- 2) odpowiada za opracowanie polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności;
- 3) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu polityki zgodności, Zarząd podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące;
- 4) ustanawia kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, a następnie przedstawia je Radzie Nadzorczej do zatwierdzenia.

Organizacja i zadania w ramach systemu kontroli wewnętrznej

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach (liniach obrony).

Na pierwszy poziom (linię obrony) składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej banku, w tym stosowanie przez pracowników mechanizmów kontroli ryzyka, a także mechanizmów kontrolnych, a także dokonywanie w ramach obowiązków służbowych pracowników poziomego monitorowania (monitorowania w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie.

Na drugi poziom (linię obrony) składa się co najmniej:

- 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem, o którym mowa powyżej;
- 2) działalność Stanowiska ds. zgodności.

Pracownicy komórek Banku na drugim poziomie (drugiej linii) w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują przestrzeganie mechanizmów kontrolnych poprzez monitorowanie pionowe (weryfikacja bieżąca lub testowanie pierwszego poziomu przez poziom drugi) lub monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie poziome w komórkach drugiego poziomu).

Na trzeci poziom (linię obrony) składa się działalność audytu wewnętrznego realizowana przez SSOZ (na mocy Ustawy o bankach spółdzielczych oraz Umowy z SSOZ BPS). Audyt wewnętrzny podlega organizacyjnie Prezesowi Zarządu SSOZ i funkcjonalnie Radzie Nadzorczej SSOZ i tylko te jednostki są odpowiedzialne za dokonywanie oceny skuteczności i efektywności 3 poziomu kontroli.

Organizacja zadań w ramach systemu kontroli

W ramach systemu kontroli wewnętrznej wyodrębnia się:

- 1) funkcję kontroli,
- 2) Stanowisko ds. zgodności.

Funkcja kontroli ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji opisanych tj. stosowanie mechanizmów kontrolnych, niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, raportowanie w ramach funkcji kontroli odpowiednio do powierzonych danym stanowiskom, grupom ludzi lub jednostkom organizacyjnym zadań.

Stanowisko ds. zgodności ma za zadanie dokonywanie monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych, zwłaszcza w zakresie dokonywania testowania pionowego pierwszej linii, a także prowadzenia i aktualizowania matrycy funkcji kontroli; identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie – działanie Stanowiska ds. zgodności regulowane jest w odpowiednim regulaminie zatwierdzanym przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą.

Stanowisko do spraw zgodności i stanowisko Audytu Wewnętrznego

Stanowisko audytu wewnętrznego obecnie realizowane jest przez System Ochrony Zrzeszenia BPS i podlega organizacyjnie Prezesowi Zarządu SSOZ i funkcjonalnie Radzie Nadzorczej SSOZ. Działalność audytu wewnętrznego składa się na trzecią linię obrony, a adekwatne mechanizmy zapewniają jej niezależne funkcjonowanie.

Szczegółowe obowiązki i zasady działania komórki audytu wewnętrznego określa Umowa Systemu Ochrony Zrzeszenia, dotyczy to w szczególności:

- 1) opracowania regulaminu funkcjonowania audytu wewnętrznego;
- 2) przeprowadzania i odpowiedniego dokumentowania badań audytowych;
- 3) przeprowadzania badań audytowych obejmujących badanie adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w całej działalności banku, w tym mechanizmów kontroli ryzyka oraz mechanizmów kontrolnych;

- 4) przeprowadzanie badań audytowych zgodnie z zakresem i częstotliwością, określonymi w planach audytu i dostosowanymi do zidentyfikowanych obszarów ryzyka i poziomu jego istotności;
- 5) sprawdzanie efektywności realizacji zaleceń wydanych przez audyt wewnętrzny w ramach badań audytowych.

Stanowisko ds. zgodności wykonuje wyodrębnione w ramach struktury organizacyjnej Banku, działające w obrębie systemu kontroli wewnętrznej stanowisko organizacyjne podległe bezpośrednio Prezesowi Zarządu.

Działania Stanowiska ds. zgodności są prowadzone z zachowaniem odpowiedniego poziomu niezależności. Pracownik Stanowiska ds. zgodności swoim zakresem obejmuje:

- 1) opracowanie regulaminu funkcjonowania Stanowiska ds. zgodności,
- 2) przeprowadzanie czynności w ramach funkcji kontroli na podstawie Regulaminu funkcjonowania Stanowiska ds. ryzyka braku zgodności;
- 3) dokumentowanie czynności Stanowiska ds. zgodności, o których mowa powyżej;
- 4) identyfikowanie ryzyka braku zgodności, w szczególności poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych banku, standardów rynkowych oraz wyników wewnętrznych postępowań wyjaśniających przeprowadzanych przez Stanowisko ds. zgodności,
- 5) ocena ryzyka braku zgodności przez pomiar lub szacowanie tego ryzyka,
- 6) projektowanie i wprowadzanie, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,
- 7) monitorowanie wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,
- 8) okresowe przekazywanie raportów w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej.
- 9) dokonywanie analiz niezbędnych do oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku, z wyłączeniem zadań stanowiska, w oparciu o dane uzyskiwane w wyniku przeprowadzanego testowania (kontroli) oraz dane otrzymywane z systemu sprawozdawczości,
- 10) bieżące monitorowanie i ocena stopnia realizacji zaleceń pokontrolnych z audytu wewnętrznego dokonywanego przez komórkę audytu wewnętrznego,
- 11) monitorowanie realizacji przeprowadzania testów przestrzegania mechanizmów kontrolnych przez poszczególne jednostki i komórki organizacyjne Banku,
- 12) sporządzanie okresowych sprawozdań z zakresu prowadzonej działalności i przedkładanie ich Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej.

Zasady oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej

Rada Nadzorcza dokonuje corocznie oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej pierwszego i drugiego poziomu Banku w oparciu o następujące dokumenty i informacje:

- 1) informacje Zarządu Banku o realizacji zadań w ramach systemu kontroli wewnętrznej;

- 2) ustalenia dokonane przez biegłego rewidenta;
- 3) wyniki kontroli/przeглядów/audytów zewnętrznych realizowanych przez komórki zewnętrzne banku (w tym przeglądy zewnętrzne na zlecenie Rady Nadzorczej banku);
- 4) raporty przedstawiane przez Stanowisko ds. zgodności;
- 5) wyniki audytów realizowanych przez SSOZ BPS,
- 6) wyniki niezależnego monitorowania kluczowych mechanizmów kontrolnych procesów istotnych,
- 7) wyniki badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta,
- 8) ocena BION,
- 9) podjęte działania naprawcze dotyczące zidentyfikowanych nieprawidłowości.

Coroczna ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym skuteczności funkcji kontroli, jest dokumentowana w formie uchwały Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza powinna również co najmniej raz w roku poinformować SSOZ BPS o wynikach tej oceny.